

# **A hegyikerékpárosok nyelvhasználata**

**Szerző:**

Vertse Tamás  
IV. magyar – III. informatika

**Témavezető:**

Dr. Nyirkos István

**Debrecen, 1999. május 31.**

## Bevezetés

A hegyikerékpározás, nemzetközi nevén mountain bike [ejtsd.: *mónténbájk*] vagy MTB, egy fiatal sportág hazánkban, melynek szaknyelve, nyelvhasználata még alakulóban van. Akárcsak a számítástechnika, ez is robbanásszerűen tört be hétköznapjainkba és nyert tömegbázist. Megfigyelhető, hogy terminológiájában egyfelől görcsösen ragaszkodik az eredeti, nemzetközi terminológiához, másrészt törekszik a magyarításra, mindinkább közérthető legyen. A sportág viszonylagos újszerűsége ellenére is nagy szókinccsel rendelkezik. Ennek teljes feltérképezésére, bár izgalmas feladat, itt mégsem vállalkozom, de legalább megpróbálom ízelítőt nyújtani belőle.

Valószínűleg a téma újszerűségének tudható be, hogy a magyar hegyikerékpárosokkal nyelvészeti szempontból lényegében még senki nem foglalkozott<sup>1</sup>. Csupán angol nyelvű mountain bike-os szlengszótárakat találtam, azt is az Interneten. Ahhoz, hogy a hegyikerékpárosok nyelvhasználatát behatóbban tanulmányozhassuk, mindenekelőtt nyelvi adatokra van szükségünk. Ezért a dolgozatom célja az adatközlés: nem célozom a minősítésre. Később, ha kellő anyag összegyűlt, akkor elkezdhető a mélyebb nyelvészeti vizsgálódás.

## Az adatgyűjtés

A hegyikerékpárosok nyelvhasználatának a vizsgálatához tisztában kellett lennem több dologgal is, így a kerékpározással kapcsolatos műszaki kifejezésekkel és magával a hegyikerékpározással. Mivel jómagam is kerékpáros vagyok, így bizonyos műszaki ismeretekkel korábban is rendelkezttem. Műszaki ismereteimet szakkönyvekből, kerékpárszerelőkkel és kerékpárosokkal való konzultációkkal bővítettem. A hegyikerékpározással kapcsolatos információkat részben az *MBAH*-ból, részben hegyikerékpárosoktól, valamint kerékpárszerelőktől, a kerékpáros szakirodalomból és az Internetről (hazai és külföldi szájtokról) szereztem. Feliratkoztam a *MTB-s levelezőlistára*, a hegyikerékpárosok Internetes fórumára, ahonnan megkaptam minden hegyikerékpározással kapcsolatos elektronikus levelet. Ezután kezdtem el a tényleges adatgyűjtést. A nyelvi adatokat több forrásból gyűjtöttem össze: az *MBAH* cikkeiből, az *MTB-s levelezőlista* leveleiből, valamint szakkönyvekből mazsoláztam ki a hegyikerékpárosokra jellemző szavakat, kifejezéseket. Ezenkívül interjút készítettem több hegyikerékpárossal, ahol kötetlen beszélgetés során próbáltam interjúalanyaimból hegyikerékpáros szavakat, kifejezéseket

---

<sup>1</sup> Csupán egyetlen cikket találtam a témában. H. VARGA GYULA, egy cikkében felhívja a figyelmet eme új szaknyelv születésére. H. VARGA GYULA évekig az *MBAH* lektora volt, s az évek során szerzett tapasztalatait összegezte ebben a cikkben (H. VARGA GYULA: 93-95).

kicsikarni. Valamint ellátogattam egy MTB versenyre is, ahol egyaránt éltem a passzív és aktív gyűjtés módszerével. Végül a *MTB-s levelezőlistán* közzétett felhívásomra többen is írtak nekem hegyikerékpáros szavakat, kifejezéseket. A gyűjtött anyagból összeállított vázlatot az Interneten közzétettem és a szakmai hibákat az Interneten keresztül konzultáltam meg a listatagokkal.

## **Mi az a mountain bike?**

### ***A sportág története:***

#### **A kezdetek:**

A sportág Kaliforniában alakult ki. Az 1960-as évek a kerékpározás reneszánszát jelentette. Ekkor kezdtek el látványos hajtásokat, leszáguldozásokat rendezni a hegyi utakon. Eleinte teherautóval vitték fel a gépeket a hegyre. Ekkor merült fel az igény, hogy olyan kerékpárt tervezzenek, mellyel fel lehet tekerni hegyre és bátran ki lehet vele merészkedni bármilyen terepre. *Garry Fisher* volt az első, aki fogaskerekeket szerelt a kerékpárjára, hogy feltekerhessen a hegyre. Ő találta ki a *mountain bike* elnevezést. De az első hegyikerékpárt *Jo Breeze* tervezte és építette meg a 70-es évek közepén, az 1930-as évek népszerű, masszív postásbringája, a *Schwinn Excelsior* alapján. Az első hegyikerékpárok széles gumikkal, magas és barázdált futófelülettel, triálmotorokra emlékeztető kormányoszloppal, zömök villákkal és vázakkal rendelkeztek. Az 1970-es évek végére gyárilag kifejlesztették a terepre tervezett, fogaskerékáttételes kerékpárt. A hegyikerékpározás a 80-as években indult világhódító útjára. Az új sportág a 80-as évek második felétől egyre népszerűbbé vált a világon. 1988-ban rendezték az első világtorna-sorozatot. A hegyikerékpározás mára már olimpiai sportággá vált.

#### **A magyar hegyikerékpársport megszületése:**

Magyarországon a hegyikerékpározás területén az első mozgólódások 1990–91 tájékán indultak meg. Ekkor még csupán helyi csoportok voltak. 1991–92-re tehetőek az érdemi lépések a sportág terén: ekkor rendezték az első versenyeket (igaz még csak klubszinten). Volt pár forgalmazó, aki hajlandó volt némi pénzt visszaforgatni a sportágba. A hegyikerékpárosok folyóiratát 1993-ban *David Erickson*, *Erickson Márta* segítségével indította el, az amerikai *Mountain Bike Action* magyar változataként, *Mountain Bike Action – Hungary (MBAH)* néven. Ez volt az első hegyikerékpáros fórum. Nemsokára megalakult a *Magyar Mountain Bike Szövetség (MMTBSZ)* is. Mára kialakult egy nagyon vékony profi réteg a sportágon belül, de a sportágból megélni nemigen lehet.

## **Mit nevezünk MTB-nek?**

Az MTB (*mountain bike*), hegyikerékpár csak egy típusmegjelölés. A láncváltós kerékpárok három típusba sorolhatók: országúti kerékpár, MTB és hibrid. A hibridek közé sorolható minden, ami az MTB és az országúti ötvözete. Az országúti és MTB közötti igazi különbség az, hogy míg az MTB minden terepre alkalmas kerékpár, ATB (*all terrain bike*) vagy terepbicikli, addig az országúti kerékpár csak sima, aszfaltozott úton használható. A hibridek kompromisszumok az MTB tereptűrése és az országúti gépek gyorsasága között. A hegyikerékpárosok MTB alatt elsősorban a hegyikerékpározásra használt gépet értnek.

Minden kerékpárszakág másfajta kerékpárt igényel. Így egy elnevezés egy kerékpártípust és egy kerékpárszakágat is takarhat egyszerre. Az MTB tehát egyszerre jelent hegyikerékpárt és hegyikerékpározást. Az MTB-nek, hegyikerékpározásnak alapvetően két ága van. Az egyik a DH (*downhill*), lejtőzés, mely *San Francisco* lejtőin született. A másik ága a CC (*cross-country*), terepezés, mely az országúti versenyekre és a ciklokrosszra vezethető vissza. A kerékpáripár fejlődésének köszönhetően olyan kerékpárokat készítettek, melyekkel már rossz terepen, úttalan utakon is lehetett versenyezni. A hegyikerékpározás ezen két különböző válfaja meghatározza a MTB-k jellegét is. Vannak a zömök, masszív, jelentős csillapítással rendelkező, lejtőzésre szánt DH gépek, ahol a rázkódások tompítása az elsődleges cél és a súly csak másodlagos szempont, míg a CC gépek tervezésénél a gyorsaság a fontos szempont. A CC-én és a DH-n kívül vannak még egyéb kategóriák is, melyeknek a besorolása nem egyértelmű. Ilyen a *duál* illetve *paralel szlalom*, amiket lényegében a DH-hoz is besorolhatnánk, hisz itt is lejtőzésről van szó, csak szlalom pályán. De említhetnénk még a hegymászást (*hillclimb*) is, ahol nem le, hanem fel kell tekerni a hegyre.

## **Ki a montis?**

A hegyikerékpározást nem mindenki űzi versenyszinten. Az emberek többsége csak hobbinak, kikapcsolódási lehetőségnek tekinti. Magyarországon csak kevesen foglalkoznak profiszinten hegyikerékpározással, de sok az amatőr versenyző, akik rendszeresen indulnak versenyeken, részben, hogy kipróbálják képességeiket, részben a társaság kedvéért. Természetesen a montisok — hegyikerékpárosok közkedvelt elnevezése — különbözőképpen viszonyulnak a hegyikerékpározáshoz. Vannak a megszállottak, akik csak ennek élnek; valahogy mindig van pénzük a szenvedélyükre. Ők azok, akik fejből tudják minden egyes apró alkatrész pontos nevét. Mellettük vannak azok, akik munka mellett, szabadidejükben űzik ezt a tevékenységet. Lehet, hogy technikai tudásuk, ismereteik kisebbek, mint a megszállottaknak, de sokat tekernek. Természetesen sznobok is vannak. Ők azok, akik minden drága kerékpáros dolgot megvesznek,

de lényegében fölöslegesen, mert úgysem használják ki az ezekben rejlő lehetőségeket. (Inkább csak divatnak tekintik a hegyikerékpározást.) Meg kell még említenünk a túrázókat is, akiket nem érdekel a technika. Náluk az a lényeg, hogy jól működjön a gép. Elsősorban túráznak az MTB-jükkel.

Hegyszerékpárosnak tekinthető bárki, aki MTB-vel, hegyikerékpárral rendelkezik. Ez a meghatározás azért problémás, mert nem utal a kerékpár gazdájára. Felmerül a kérdés, hogy montis lehet-e valaki egy 17.000Ft-os *metróbájk*kal, vagy feltétlenül 100.000Ft-os géppel kell rendelkeznie. Alapvetően nem a gép határozza ezt meg, hanem az, aki rajta ül. Bár, ha valaki ténylegesen hegyikerékpározással akar foglalkozni., akkor — a szakkönyvek és tapasztalt montisok szerint is — 50.000Ft-ot érdemes ráköltetni egy jó biciklire, ami már jól bírja a durva terepet. Sokan a montis lét lényegét egy érzésben, életstílusban látják. Egyesek az adrenalin miatt montiznak: keresik a kalandot. Mások a jó társaság miatt kerekeznek. Tisztes családapák ugyanúgy montiznak, mint középiskolás korú fiatalok. A montisok között viszont igen kevés a nő, ezért őket általában nagy becsben tartják a többiek. Látható, hogy elég nehéz körülhatárolni a montisok körét, ezért a következő megfogalmazás tartom a legcélszerűbbnek: Mindenki montis, aki annak tartja magát.

## Az MTB-sek nyelvhasználatáról

A hegyikerékpározás szakkifejezése és szókészlete három forrásból táplálkozik. Részben a (kerékpár)sportból örökölt kifejezéseket, részben más csoportnyelvekből történő átvétel és részben saját szóalkotásokat. A műszaki nyelv jelenléte a hegyikerékpárosok nyelvhasználatában egyértelmű, hisz az alkatrészek, szerszámok nevei, szereléssel kapcsolatos kifejezések innen jöttek. Ezen a téren nagy az átfedés más kerékpársportokkal, de az MTB-nél van pár olyan műszaki kifejezés: *teleszkópos villa*, *V-fék*, mely más kerékpároknál ismeretlen. A műszaki szavak között sok az összetétel és az idegen eredetű szó. Ezen a téren van a legtöbb átvétel, főleg az angolból, ám ezek jelentős részének sikerült magyar megfelelőt találni: *handlebar* – kormányszarv, *seat lug quick release* – nyeregbilincs gyorszár, *fork blade* – villaszár, *suspension front fork* – rugós elsővilla. Ám soknak nincs magyar megfelelője: *bowden*, *cantilever*, *elasztomer*, *kevlár*. Az idegen szavak eltűnését a márka és terméknevek is hátráltatják: *Black Shark*, *Cannondale*, *Shimano*, *Rudy Project*. A sportághoz kötődő nemzetközi elnevezéseknek nem mindig sikerült magyar elnevezést találni, vagy ha találtak is, akkor ezek nem terjedtek el. A *mountain bike* magyarításai: a *hegyikerékpár*, *terepjáró bicikli*, nem tudta kiszorítani az angol elnevezést. Bár a *bike* szó nehezen toldalékolható, ennek ellenére igen elterjedt a használata. A *bike*, *bájk* írásmód gyakran váltakozik. Az *MTB* mozaikszó és a *monti*, mindkettő a *mountain*

származéka, igen elterjedt, mivel könnyebb kimondani és egyszerűbben ragozható, mint a *mountain bike*. A *cross-country*-ra nincs igazán megfelelő magyar szó, a *downhill*re már inkább található: *lejtőzés*. Ezért itt is mozaikszók váltak elterjedté: *CC* illetve *DH*. Mindkét szónál az idegen írásmódot követi a nyelvhasználat. Mivel sok a szinoníma, ezért a további szóalkotásnál is egy fogalomra több hasonló kifejezés van: *cross-country bicikli*, *cross-country gép*, *CC-gép*, *CC-kerékpár*.

Természetesen a hegyikerékpárosoknak is van szlengjük, melynek egyrésze átvétel: *bicaj*, *hazavág*, *nyal*, *nyúz*, más része viszon belső keletkezésű: *kottakész*, *nagymami*, *pizza*, *tatatempó*. (Lásd még: H. VARGA GYULA: 94–95).

## Tájékoztató a szótár használatához

Mint már említettem, a szótár csak ízelítő a hegyikerékpárosok nyelvéből. A szótárba műszaki kifejezéseket nem vagy csak alig vettem fel, mivel ezeket inkább egy műszaki szótárba<sup>N</sup> lehetne felsorolni. Ám felvettem a szótárba alkatrésznevek szlenges vagy szlengszerű megnevezését. A szótárba olyan szavakat, kifejezéseket igyekeztem fölvenni, melyek szorosan kapcsolódnak a hegyikerékpározáshoz, ám ez nem jelenti az, hogy másutt ne használnák őket. Így kerültek be az esések, bukások különböző megnevezései és a kerékpár szinonímái is. Olyan adatokat közöltem, melyek általában gyakoriak a hegyikerékpárosok körében. Néhol közöltem továbbképzett alakokat is, de ez inkább csak illusztrációképpen szolgált, a további lehetséges képzésekhez.

A szótár írásakor a *Bakadumát*<sup>2</sup> tartottam mérvadónak, ennek a jelölésrendszerét követtem. Az idegen eredetű szavakat kiejtés szerint írtam le a szótárban. Mozaikszóknál az idegen eredetűeket kiejtés szerint írtam át és a mozaikszóra egy utalószócikket vettem fel. Az állandósult szókapcsolatokat mindig a szókapcsolat első tagjánál vettem fel. Ettől csak akkor tértem el, ha a keresés szempontjából célszerűbb volt más vezérszót választani. Kétféle szócikk található a szótárban: önálló és utaló szócikk. Az utaló szócikkekben az utalás a vezérszóra mutató nyíllal (←) vagy *ld.* jelöléssel történik. Az önálló szócikkekben tárgyalom a szóval alkotott kifejezéseket is. Ezeket dőlten szedtem és benne a szócikket tildével (~) helyettesítettem. A szócikken belül az azonos jelentésű kifejezéseket egymás után írtam, és az utolsót kettősponttal választottam el a jelentésmegadáástól. A jelentésmegadáshoz szorosan nem kapcsolódó részeket kapcsos zárójelek közé ((...)) zártam. Egy címszón belül a különböző jelentéseket félkövér arab számokkal különböztettem meg. Önálló szócikkeknél — a vezércímszókat kivéve — a szócikkfejen közöltem a kiejtést, szófajt, valamint a nyelvhasználattal kapcsolatos információkat. A szócikk

---

<sup>2</sup> KIS TAMÁS, *Bakaduma*. Zrínyi k. Bp. 1992.

fejét a szócikk törzse követi. A törzsben a jelentésmegadás, a szögletes zárójelbe ([...]) zárt etimológia található illetve más szócikk(ek)re való utalások találhatóak. Rokონértelmű szavaknál csak egy helyen adtam kimerítő jelentésmegadást, másutt csak utaltam a kiemelt szócikkre. A kiemelt szócikknél soroltam fel a többi rokonértelmű kifejezést is. Ezt mindig a jelentésmegadás után, a szócikk többi részétől hosszú gondolatjellel (—) elválasztva tettem meg.

### **Rövidítésjegyzék:**

← eredetű

ang. angol

fn főnév

in igenév

ld. vagy Ld. lásd

mn melléknév

mn-i melléknévi

ném. német

*pej* rosszálló, elítélő, pejoratív

ritk ritka

röv. rövidítés, rövidítve

tn tárgyatlan (ige)

*tréf* tréfás

ts tárgyas (ige)

## Bibliográfia

A magyar nyelv értelmező szótára I-VI. Főszerk. BÁRCZI GÉZA, ORSZÁGH LÁSZLÓ. Akadémiai k. Bp. 1959.

Angol – magyar műszaki szótár<sup>5</sup>. Szerk. NAGY ERNŐ, KLÁR JÁNOS. Akadémiai k. Bp. 1980.

DR. NAGY SÁNDOR, Új bicajoskönyv. Bp. 1994.

H. VARGA GYULA, Egy új szaknyelv bölcsőjénél: Ötödik Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia Szerk. LENGYEL ZSOLT. ? 1995. 93–95.

JOYCE, DAN, Kerékpár enciklopédia. Bp. 1997.

KISS TAMÁS, Bakaduma. Zrínyi k. Bp. 1992.

KÖRMENDI ÁDÁM, Mountain Bike. Bp. 1995.

KÖVECSE ZOLTÁN, Magyar szlengszótár. Akadémiai k. Bp. 1998.

Magyar értelmező késziszótár<sup>4</sup>. I-II. Szerk. JUHÁSZ JÓZSEF, SZÓKE ISTVÁN, O. NAGY GÁBOR, KOVALOVSKY MIKLÓS. Akadémiai k. Bp. 1980.

Mountain Bike Action – Hungary. Eger 1993-tól.

COOK, JANET, Mountain Bike. Bp. 1994.

Műszaki lexikon I-IV. Főszerk. POLINSZKY KÁROLY. Akadémiai k. Bp. 1970.

Német – magyar műszaki szótár<sup>6</sup>. Szerk. NAGY ERNŐ, KLÁR JÁNOS. Akadémiai k. 1985.

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**akciózik** ~z!: Amikor két versenyző teljesen együtt halad fölfelé egy nagyon meredek részen, akkor a hátulsót így buzdítják előzésre.

**alapbicaj** fn Extrák, kiegészítők, azaz sárvédő, világítás, kitámasztó, csomagtartó, kompjúter nélküli kerékpár.

**alu** fn és mn Aluminium ötvözet; ~ *váz*: aluminium ötvözetből készült kerékpárváz..

**aszfaltbetyár** fn Olyan kerékpáros, aki csak aszfalt burkolatú úton kerékpározik. — **betonbetyár, szitirájder, szitirájdör**

**bájk** fn Kerékpár. — **bicaj, bicó, brinyó, canga, (drót)szamár, gép, ló, vas.**

**bájkolás** tn ige Kerékpározás, **tekerés.**

**bájkos** fn és mn Kerékpáros. — **bicajos, bicós, bringás.**

**bakkecske** fn Triálozó vagy **triál géppel** rendelkező kerékpáros; **triálos.**

**balról** ~!/: <Versenyen:> így tájékoztatják a leelőzendő kerékpárost, hogy balról várható az előzni akaró versenyző.

**bedől** ~ *a kanyarba*: Megdönti a kerékpárt és úgy veszi be a kanyart.

**beesik** ~ *a kanyarba*: Elesik a kanyarban, mert túl gyorsan érkezik oda és ezért kisodródik. ~*tem neki féktávon*: Két versenyző egyszerre érkezik egy kanyarba úgy, hogy a hátsó később kezd el fékezni, így a kanyarban beéri a másikat.

**bekeményedik** ~ *4 fok alatt*: <A gyengébb teleszkóp tipushibája, hogy> vagy a rugó, vagy az olaj csillapítás az alacsony hőmérséklet hatására merevvé válik, alig vagy egyáltalán nem tompítja a rázkódásokat. <Extrém esetben a teleszkóp **kikoppanhat.**> Ld. még **telő.**

**belevált** tn ige Rosszkor vált sebességfokozatot, amikor technikailag éppen nem lenne szabad.

**belső** fn A futófelület alatt és kerékabroncs fölött elhelyezkedő levegővel telt tömlő.

**betonbetyár** fn Olyan kerékpáros, aki csak aszfalt burkolatú úton kerékpározik. **aszfaltbetyár.**

**bicaj** fn Kerékpár, **bájk.**

**bicajbolt** fn Kerékpárbolt, **bringabolt.**

**bicajker** fn Kerékpárszaküzlet, **bringabolt.**

**bicajos** fn és mn Kerékpáros, **bájkos.**

**bicajozik** tn ige Kerékpározik, **teker.**

**bicajverseny** fn Kerékpárverseny.

**biciklis** mn Kerékpáros; ~ → *nadrág/gatya.*

**bicó** fn Kerékpár, **bájk.**

**bicós** mn ~ → *nadrág/gatya.*

**bili** fn Kerékpáros fejevédő; **bukó.**

**blokkol** ts ige <Fékezéskor:> a kerekek beállnak, megcsúsznak; ~*ásig fékez*: Olyan erősen fékez, hogy a kerekek blokkolódnak.

**bowden** fn sodrott huzal, mely a megvezetve mozgó alkatrészek közötti erőátvitelt végzi, <fékezésnél és váltásnál>.

**bringa** fn Kerékpár, **bájk.**

**bringabolt** fn Kerékpárszaküzlet. — **bicajker, bicajbolt.**

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**bringás** fn és mn Kerékpáros, **bájkos**.

**bringázás** fn Kerékpározás, **tekerés**.

**brinyó** fn Kerékpár, **bájk**.

**buhért** mn-i in Az eredeti állapothoz képest változtatott.

**bukó** fn Kerékpáros fejevédő; *feles* ~: Nem az egész fejet beborító fejevédő, mely a homloktól a tarkóig ér. *fulfész* ~: Az egész fejet, így az állat is védő, elsősorban **dónhiles** fejevédő. — **bili**, **sisak**.

**bukta** fn Esés, fölbukás kerékpárral. — **kátété**, **zakózás**.

**canga** fn Kerékpár, **bájk**.

**cápa fekete** ~: Black Shark gumiköpeny. [tükörfordítás]

cc Ld. **cécé**.

cc-s Ld. **cécés**.

**cécé** Terepezés, **krosszkantri**; ~ *bájk/bicikli/gép*: Terepgép, **krosszkantrizásra** tervezett, arra használt kerékpár. [röv.: *cross-country* (ang.)]

**cécés** fn és mn Terepező kerékpáros; terepgéppel rendelkező egyén; **krosszkantris**.

**ciklokrossz** fn Átmenet az országúti és az MTB versenyzés között; **terepkerékpározás**. [*cyclo-cross* (ang.)]

Cr-Mo Ld. **krómó**.

**dées** fn Az MTB egyik változata; páros **szlalom**. [röv.: *Dual Slalom* (ang.)]

**déhá** fn Lejtőn való leszáguldozás, **dónhil**; ~ *bájk/bicikli/kerékpár/gép*: lejtőzésre tervezett masszív MTB; **dónhil** gép. *déhá* → *vaddisznó*. [röv.: *downhill* (ang.)]

**déhás** fn és mn Lejtőző (kerékpáros); **dónhiles**.

dh Ld. **déhá**.

dh-s Ld. **déhás**.

**diótörés** fn Amikor, a kerékpáros a felsőcsövet a lába közé kapja, azaz lecsúszik a nyeregből és az ágyékát a felsőcsőbe üti, (elsősorban hirtelen fékezéskor.) — **mogyorózás**.

**dob** *be~tam egy italt*: Gyorsan felhajtottam egy italt. *~tam egy satut*: Nagyon erősen fékeztem. (A fékpofák szinte satuként fogják a felnit.); *~ott egy hátast*: Egy keréken való manőverezés közben hanyatt esik. [Triálos eredetű.]; ~ *egy sárgát*: Vízelt, **savaz**.

**dónhil** fn Lejtőzés. Az MTB egyik ága. Lejtőn való leszáguldozás MTB-vel. ~ *bájk/bicikli/gép*: Lejtőzésre tervezett masszív MTB, melyen általában elől és hátul is jelentősebb csillapítás van. [*downhill* (ang.)] — **déhá**, **ejtőzés**, **gördülés**.

**dónhiles** fn és mn Elsősorban vagy kizárólag csak hegyről leszáguldozó, lejtőző (kerékpáros) vagy dónhil géppel rendelkező (személy). — **déhás**, **lejtmenő**.

**dózerút** fn Széles, egyenletes, kicsit kavicsos út, általában erdei.

**dönget jól** ~: **1.** (Dónhilezéskor:) lejtőn lefelé kellelmesen halad; **ereszkedik**. **2.** Sík terepen, gyors szakaszon gyorsan hajt kerékpárt. **rongyol**.

**drótszamar** fn Kerékpár, **bájk**.

ds Ld. **dées**.

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**ducigumis** fn és mn A normál MTB-nél szélesebb, vastagabb gumival rendelkező (kerékpár); ilyen kerékpárral rendelkező egyén. (A ducigumi képes kicsit tompítani a talaj kisebb egyenetlenségeikor fellépő rázkódást.)

**dzsamp** fn ugrató. [*<jump (ang.)*]

**dzsungelharc** fn **1.** (Túrázáskor:) terepezés olyan ösvényen, ahol a növényzet már teljesen befedi a haladási sávot. **2.** Tekerés olyan terepen, ahol szélsőséges viszonyok vannak (a buja növényzet és a homoksivatag váltogatja egymást).

**dzsuva** fn Kosz, sár és mindenféle piszok gyűjtőneve, mely a **kerekezés** közben rárakódik a biciklire, esetleg ruházatra.

**edzsekt** fn Teljes kimerültség **tekerés** után; **ledurranás**.

**egynyomtáv** fn Keskeny ösvény. [*<singletrack (ang.)* tükörfordítás]

**ejtőzés** fn **1.** Lejtőzés, **dónhil**. **2.** (Túrázáskor:) pihenés.

**Eksön** fn Mountain Bike Action Hungary, **MBAH**.

**eléhez** tn ige Leesik a vércukorszintje, olyan kimerülté válik, hogy képtelen továbbmenni. (Ez kissé zavaró elmeállapottal és általános gyengeséggel jár együtt, ami akkor következik be, ha valaki nem figyel oda a folyamatos energiapótlásra a **tekerés** során.)

**elélvez** tn ige Teljesen kimerül, kifárad a **tekeréstől**; **lepukkan**.

**elszáll** ~*lt egy küllőm*: Elestem és eltört egy küllőm. (erős túlterhelés, vagy anyaghiba esetén eltörik egy vagy több küllő, mely bukáshoz vezethet.); ~*tak, mint a győzelmi zászló*: (Arra mondják, ha) ketten **beestek** egy kanyarba és a belső kisodródott, akkor kiviszi a kerékpárt a másik alól is.

**emtébé** fn Terepgép, terepjáró bicikli, hegyigép, **mónténbájk**.

**emtébé**s fn és mn Terepgéppel rendelkező (egyén); hegyikerékpáros, **mónténbájkos**.

**ereget** tn ige Technikás, gyors lejtőn leereszkedni, letekerni.

**eres** fn A Rock Shox cég teleszkópos villája. [röv.]

**ereszkedik** *kellemeset* ~: Lejtőn, terepen történő nyugodt tempóban hajt lefelé.

**erpé** Rudy Project [röv.]

**espédé** fn A **patenpedál** egyik fajtája. A Shimano licensze. A pedált a cipőhöz rugó ellenében oldható kötéssel rögzítő rendszer. Az SPD az első olyan patenzáras rendszer, ahol a pedálhoz való cipőben járni is lehet, ahol a patenszerkezet sárban is működik és a kioldás a sikötések biztonsági funkciójára emlékeztet. De gyakran értenek rajta nem Shimano gyártmányú, de az spd elvén működő patenpedált is. [röv.: *Shimano Pedaling Dynamics*]

**fékút** fn Az a távolság, mely a fékezés megkezdésétől a megállásig tart.

**felni** fn Kerékabroncs.

**felül** ts ige Elfogy a rugóút, a teleszkóp teljesen összenyomódik és koppan a fejcsövön. (Így teheti tönkre a teleszkóp saját magát. Ennek okai: a teleszkóp már nem képes felvenni a szélsőséges terhelést vagy csak rosszul van beállítva.) Ld. még **felüt**, **kikoppan**.

**felüt** tn ige A teleszkóp teljes útján összenyomódva átadja a talaj ütését a váznak. Ld. még **felül**, **kikoppan**, **lekoppan**.

**fordító** fn Kemény, éles kanyar.

**forogat** ~*sd!*: (Bíztatás:) **Tekerj** gyorsabban!

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**gatya** *biciklis/bicós~*: kerékpáros **nadrág**

**gebegumis** fn Országúti kerékpáros. [Az országúti kerékpárok keskeny gumija miatt.] — **virsligumis**.

**gép** fn Kerékpár, **bájk**.

**gördülés** fn Lejtőzés, **dónhil**.

**gummancs** fn Kerékgumi, szűkebb értelemben gumiköppeney.

**gurul** tn ige **Tekerés** nélkül halad, általában lefelé.

**gyalogszőrös** fn Kutya.

**gyorszár** fn Patentzár.

**hajtúkanyar** fn Nagy szögű, kis sugarú kanyar.

**haláli** ~ *jó lejtő*: Olyan lejtő, melyen kis kockázattal nagy sebességet lehet elérni.

**háromszázhatvan** fn Egy ugrásfajta. A kerékpáros úgy ugat, hogy a levegőben 360 fokos fordulatot tesz a függőleges tengelye körül. [**triálosoktól**]

**hazavág** ts ige teljesen tönkreteszi, összetöri, megrongálja, elrontja (a kerékpárt vagy az alkatrészt) — **gally**, **kinyír**, **kinyúvaszt**, **taccs**.

**hegyikerékpár** fn Terepkerékpár, terepjáró bicikli; **mónténbájk**.

**hegyikerékpáros** fn Terepgéppel rendelkező egyén; **mónténbájkos**.

**hepibájk** fn Egy vidám életstílus meghatározása, ahol a bicikli és a kerékpározás csak alibi a társasági összejövetelhez. Olyan biciklizés, amikor a teljesítmény lényegtelen.

**hepibájkos** fn Olyan kerékpáros, aki nem a teljesítményre hajt, csak szórakozásból, a társaságért kerekezik. — **hobbikerekes**.

**hétvégi** ~ *harcos*: [*< weekend warrior* (ang.) tükörfordítás] **1.** Olyan biciklis, aki csak hétvégén teker. **2.** A kerékpározást laza, hobbiszinten és általában hozzáértés nélkül űző egyén.

**hilklájmb** fn Hegymászás, hegymenet, **tekerés** fölfelé egy magaslatra; **mászás**.

**hobbikerekes** fn Olyan kerékpáros, aki csak szórakozásból teker. **hepibájkos**.

**hurkagumi** fn Országúti kerékpár gumiköpenye.

**húszfilléres** fn Triálozó vagy **triál géppel** rendelkező kerékpáros; **triálos**. [A triál gépeknek 20" a kereke.]

**húzós** mn **1.** Nehéz, meredek (általában emelkedőre értve). **2.** Drága.

**ikszcé** fn Terepezés, **krosszkantri**. [röv. *xc < cc < cross-country* (ang.). A cross jelentése keresztbe, erre utalnak az X egymást keresztező szárjai.]

**ing** ~ *gatya*: Kerékpár teljes erőből való hajtása.

**jobbról** ~!/: (Versenyen:) így tájékoztatják a leelőzendő keréparost, hogy jobbról várható az előzni akaró versenyző.

**kanti** ~ *fék*: Cantilever fék, a középhúzósz konzolos abroncsfék egyik fajtája.

**kapaszkodik** tn ige Meredek emelkedőn **teker** felfelé; ld. még **mászás**. — **túr**.

**ken** tn ige halad, **teker**; ~ *jünk fel!*: Tekerjünk fel az emelkedőn!

**kenguru** fn Triálozó vagy **triál géppel** rendelkező kerékpáros; **triálos**.

**kerekezés** fn Kerékpározás, **tekerés**.

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**kerekezés** fn Kerékpározás, **tekerés**.

**kerékpárhajtás** fn **MTB-s** versenyszám. Egy jelzett körből egy kerékpárt minnél messzebbre kell hajítaniuk a versenyzőknek.

**kétlábú** fn Túrista.

**kevlár** fn és mn Szénvázás/szénszálas anyag, mely tapintásra a gumira emlékeztet, de tulajdonságai alapján mégis a fémhez áll közelebb. (Az úrhajózásból került át a hétköznapi életbe.)

**kiáll** tn ige Úgy **teker**, (főleg gyorsításkor vagy **mászáskor**,) hogy közben nem ül a nyeregben, hanem a pedálokon áll.

**kifog** ~ *szélesre*: Meredek emelkedőn mászik, **teker** fölfele a kormányszarvakat fogva.

**kiforog** ~ *a gép*: Menet közben kezelhetetlenné, irányíthatatlanná válik a kerékpár.

**kihajt** ~ *otta magát*: Tökéletesen kimerült a **tekerés** során; **lepukkan**.

**kikoppan** ~ *a teleszkóp*: A teleszkóp teljesen útján összenyomódva átadja a talaj ütését a kerékpár többi részének. Ekkor a teleszkóp álló és a becsúszószára összeütődik, mely fémesen koppanó hangot ad. Ld. még **felül**, **felüt**.

**kinyír** tn ige Teljesen tönkretesz, összetör, súlyosan megrongál (kerékpárt, alkatrészt); **hazavág**.

**kinyúvaszt** ~ *ja a gépet*: Tönkretesz a kerékpárt; **hazavág**.

**kistányér** fn Legkisebb első lánckerék. — **nagymami**<sup>2</sup>.

**kiteker** ~ *tűk magunkat*: **1.** Elfáradtunk a **tekerés**ben, tovább ma már nem bírunk menni; **lepukkan**. **2.** Jót kerekeztünk.

**kocabringás** fn Ritkán tekerő, kevés tapasztalattal rendelkező kerékpáros; **kocakerékpáros**.

**kocakerekes** fn Ritkán tekerő, kevés tapasztalattal rendelkező kerékpáros; **kocakerékpáros**.

**kocakerékpáros** fn Olyan egyén, aki nagyon ritkán kerekezik, így kevés kerékpározási tapasztalattal rendelkezik, (ezért mellette óvatosan kell elmenni.) — **kocabringás**, **kocakerekes**.

**kockázat** ~ *ss!*: *tréf* Nagyon kemény **dónhil** szakaszokon, köves részeken, ahol már eleve nagyon kockázatos lejönni, ott így bíztatják még nagyobb kockáztatásra a versenyzőt.

**kónusz** fn Legkisebb hátsó lánckerék. [Ez a lánckerék közvetlenül a tényleges kónusz felett van.]

**kórabájk** fn **1.** *pej* Olcsó és általában gyenge minőségű kerékpár. Sok rajta a matrica és szép színes a váz. [Cora, Metro és más nagyáruházban kaphatók ilyen kerékpárok.] **2.** Sebességfokozat nélküli, komoly fékkel nem rendelkező kerékpár. — **metróbájk**.

**kottakész** mn Teljesen ki van merülve a hajtástól; ld. még **ledurranás**, **lepukkan**.

**kövér** ~ *defektes*: hegyikerekező, **MTB**-vel rendelkező, **mónténbájkos**.

**krómó** fn és mn Króm-molibdénnel ötvözött acél; ~ *váz*: Ebből az ötvözetből készült váz.

**krosszkantri** fn Terepezés. Az **MTB** egyik ága. Terepen, azaz nem szilárd burkolatú úton (földúton, ösvényen) való **tekerés**. ~ *bájk/bicikli/kerékpár/gép*: Viszonylag könnyű, elsősorban krosszkantrira, terepezésre szánt **MTB**. Fékei nem feltétlenül olyan erősek, mint egy **dónhil** gépé. [*cross-country* (ang.)] — **cécé**.

**krosszkantris** fn és mn Terepező. Kerékpárját elsősorban vagy kizárólag terepezésre használó (kerékpáros) vagy **krosszkantri géppel** rendelkező (személy). — **cécés**, **müzlizabáló**.

**KTT** *tréf* Kormányon Túliak Társasága; (Azoknak a megnevezése,) akik már átszálltak a kormányon; ~ *tagja lesz, csatlakozik a --hez*: átbukik, átesik a kormányon. [röv.]

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**külső** fn Gumiköpeny, futófelület.

**láncszaggató** ~ *erejű*: Akkora erő kifejtésére képes, hogy a pedálba taposva elszakad a lánc.

**lassító** ~ *fékezés*: Olyan fékezés, mellyel csak a kerékpár sebességét csökkentik, de nem állnak meg. (Ilyenkor általában nem szokták teljesen behúzni a féke(ke)t.)

**lecsorog** tn ige Biciklivel szépen, komótosan leereszkedik egy magaslatról. — **ereszkedik**.

**ledob** ~*ja a láncot*: A lánc a lánckerekeken kívülre vagy belülre: hajtókarra, tengelyre, kisebb lánckerékre, küllőkhöz ugrik. (Ennek többféle oka lehet: rázkódás rossz váltóbeállítás, stb.)

**ledurranás** fn Teljesen kimerültség **tekerés** után. Ld. még **kottakész, lepukkan**. — **edzsekt**.

**lejtmenő** fn Lejtőző, **dónhiles**.

**lekoccan** ~ *a feje*: Úgy esik, hogy a fejét is beveri a földbe. (Elsősorban fedetlen fővel, fejevédő nélkül történő esésre használják, ami komoly fejsérülést is okozhat.)

**lekoppan** tn ige A teleszkóp teljes útján összenyomódva átadja a talaj ütését a váznak. **felüt**.

**lekúszik** ~*tam a gépről*: Leestem a bicikliről. **nyal**.

**lepukkan** tn ige Teljesen kimerül, kifárad a tekeréstől. Ld. még **edzsekt, kottakész**. — **eléhez, elélvez, kihajt, kiteker**<sup>1</sup>.

**ló** fn Kerékpár, **bájk**.

**makadámút** fn McAdam tervezte szilárd burkolatú út.

**mászás** fn **Tekerés**, hajtás fölfelé egy emelkedőn. Ld. még **kapaszkodik**. — **hilklájmb**.

**MBAH** Mountain Bike Action Hungary, Magyarország első és egyetlen hegyikerékpáros folyóirata. [röv.] ✓

**megcsókol** ~*ta az anyaföldet*: Úgy bukott föl a kerékpárral, hogy az arca a földön kötött ki. **mintát** vesz a talajból. Ld. még **dob, KTT, minta**. — **lekoccan, minta**.

**merev** ~ *vázás*: Hátsó csillapítással nem rendelkező, tehát merev kerékpárvázú; ~ *villa*: Teleszkóp nélküli első villa. Ld. még **teló**.

**merevgép** fn Se első, se hátsó csillapítással nem rendelkező, **merev** vázas kerékpár.

**metróbájk** Olcsó és általában gyenge minőségű kerékpár; **kórabájk**.

**minta** *szájával* ~*át vesz a talajból*: Arccal esik a földre. Ld. még **dob, KTT, megcsókol, nyal**.

**MKSZ** Magyar Kerékpáros Szövetség. [röv.] ✓

**MMTBSZ** Magyar Mountain Bike Szövetség. [röv.] ✓

**mogyorózás** fn Fennakadás a felsőcsövön; **diótörés**. ✓

**mókus** ~*ként teker*: legkisebb fogaskerékáttételen hajtja a kerékpárt, (azaz gyors fordulatszámon, mint a mókus a mókuserékben.) Ld. még **mókuska, mókuserék**.

**mókuska** fn Legkisebb fogaskerékáttételen, azaz gyors fordulatszámon való **tekerés**; ld. még **mókus, mókuserék**. — **tatatempó**.

**mókuserék** fn Legalacsonyabb fogaskerékáttétel. Ld. még **mókus, mókuska**. — **nagymami, nyugdíjas, pörgős**.

**mónténbájk** fn Hegyigép, terepjáró, terepgép. Jellemzői: széles, rücskös, jó tapadású, sokszor egészen kis nyomású gumik, 26" kerekek, masszív váz, középagy magas elhelyezése, terepre tervezett áttételek: elől 3, hátul 6-9 lánckerék. Erős (cantilever vagy V-) **fékek**. Egyenes, nem túl előre vagy mélyre helyezett rövid kormány. Gyorsszorító nyeregrögzítés. — **emtébé, hegyikerékpár, monti**.

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**mónténbájkos** fn MTB-vel rendelkező egyén. Szűkebb értelemben egyfajta életstílust takar. (Egyesek szerint a gép, mások szerint a gazdája határozza meg, hogy valaki mónténbájkos-e.)  
— **emtébé**s, **montis**, **hegyikerékpáros**, **kövé**r.

**monti** fn Hegyigép terepjáró, terepgép, **mónténbájk**.

**montis** fn Terepgéppel rendelkező egyén; **mónténbájkos**.

**MTB** Ld. **emtébé**.

**MTB-s** Ld. **emtébé**s.

**müzlizabáló** fn Terepező kerékpáros; terepgéppel rendelkező egyén; **krosszkantris**.

**nadrág** *biciklis/bicós* ~: Kerékpáros nadrág, a kerékpáros öltözet alsó része.

**nagymami** fn **1.** Kényelmes áttétel, melyen akár még a nagymama is eltekerne; **mókuskerék**. Ld. még **tatatempó**. **2.** Legkisebb első lánckerék; **kistányér**. [*<granny* (ang.) tükörfordítás]

**nagyványér** fn Legnagyobb első lánckerék; **pizza**. ~-*kónuszon*: leghosszabb áttételen (elől a legnagyobb, hátul a legkisebb lánckereken) van a láncc.

**nullszériás** ~ *prototípus*: A fejlesztés során egy új kerékpár modell kezdetleges változata, még nem a végleges verzió. Ezeket szokták az újságoknak adni tesztelésre.

**nyal** tn ige Esik, bukik. — **KT**T, **lekúszik**, **megcsókol**, **tafláz**, **taknyol**, **tanyál**.

**nyávog** ~ *a fékbetét*: Amikor a rosszul beállított fékpofa egyenetlenül érinti a kerékabroncs felületét, akkor a fékbetét és a fém érintkezése éles, sivító hangot ad. — **visong**.

**nyom** ~*tam egy tizest*: 10 kilométert **tekertem**; ~*tunk egy jót*: Rövid, nem nagy erő kifejtést jelentő biciklizés (után szokták ezt mondani).

**nyomul** ts ige **1.** Hosszú áttételen **teker**; **2.** *xy alkatrészszel* ~*ok*: xy típusú alkatrészt használok, ilyen alkatrész van a kerékpáromon.

**nyugdijas** ~*áttétel*: Legalacsonyabb sebességfokozatú fogaskerékáttétel. Ld. még **kónusz**, **pizza**, **pörgős**.

**nyúz** ts ige Kíméletlenül használva nyű, megrongál, nagy igénybevételnek tesz ki; — **strapál**.

**összedzsuváz** ts ige Összesároz, összekoszol (kerékpárt, ruhadarabot). Ld. még **dzsuva**.

**pálya** ~!: Ösvényen a kerékpáros így figyelmezteti a vele egy irányba, előtte haladót.

**parasztbicikli** fn Hagyományos kerékpár; sebességfokozat nélküli **merevgép**, melyen nincs komolyabb fék, de bírja a falusi környezetet; **tanyabájk**.

**parasztbringa** fn Hagyományos kerékpár; **tanyabájk**.

**patent** fn Gyorszáras pedálfajta; **patentpedál**.

**patentpedál** fn Olyan gyorszáras pedál, melybe belépni két körmös pofa szétfeszítésével, kilépni viszont csak a láb elfordításával lehet. A pedál és a kerékpáros között egy viszonylag fix kapcsolatot létesít, (ezáltal kisebb energia felhasználásával, nagyobb erő kifejtés lehetséges, és a biztonság érzet is jelentősen nagyobb.) Ld. még **espédé**.

**patkó** fn Vázmerevítő. A gyengébb minőségű vázak erősítésére szolgál, (mivel bizonyos fékek hajlamosak szétnyomni a vázat erős fékezéskor, ami csökkenti a kerékre ható fékerőt.)

**pées** fn Paralel **szlalom**. Hasonló a páros szlalomhoz, csak itt egyszerre egy versenyző jön le a pályán. [röv.]

**pizza** fn Első nagy lánckerék; **nagyványér**. ~-*kónuszon*: Leghosszabb áttétel (elől a legnagyobb, hátul a legkisebb fogaskeréken van a láncc); *Üssed, üssed* ~-*kónuszon*!: *tréf* Ha valaki nagyon

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

keményen, gyorsan akar menni vagy úgy néz ki, hogy erre készül, (akkor ezt mondják rá.)  
[Mivel nagy és lapos.] — **nagytányér.**

**pörgős** ~ *áttétel*: Rövid áttétel, alacsony sebességfokozat; **mókuskerék.**

**ps** Ld. **pécs.**

**rb** fn Egri-hegyikerékpárosok egy csoportja; **rontó-bontó.** [röv.]

**rongyol** tn ige Gyorsan **teker**, hajt kerékpárt. — **dönget, tép.**

**rontó-bontó** fn Egri **hegyikerékpáros**, aki az **MBAH** kerékpártesztelő csapatának a tagja. (A csapattagok a kerékpárok elnyűvésének mesterei.)

**RP** Ld. **erpé.**

**RS** Ld. **eres.**

**sárhányó** fn Sárvédő.

**satufék** fn A fék teljes erőből történő behúzása. (A fékek szinte satuként fogják az abroncsot.)  
Ld. még **dob.**

**savaz** tn ige Vízelt, Ld. még **dob.**

**sisak** fn Kerékpáros fejevédő, **bukó.**

**sodrós** ~ *kanyar*: Olyan kanyar, ahol a kereket úgy lehet csúsztatni, hogy közben nem **blokkol**.  
Az elesés határán, oldalt csúsztatva, sodródva, de kontroláltan lehet kanyarodni.

**SPD** Ld. **espédé.**

**stájerung** fn Fejcsapács, kormánycsapágó. [←ném.]

**strapál** ts ige Erősen igénybevesz, nyú (kerékpárt, alkatrészt). [←ném.]

**stucni** fn Kormányfej. [←ném.]

**szamár** fn Kerékpár, **bájk.**

**szarv** fn Kormányzarv.

**szétteker** ~*tem a pedált*: A (gyenge minőségű) pedálom nem bírta az igénybevételt és tönkrement, eltört a használat során.

**szitibájk** fn Városi kerékpár. Hasonló a **trekking bájk**hoz, annak **MTB-s** verziója. Elsősorban városi közlekedésre szánt kerékpár. Jellemzője az MTB-szerű masszív váz, 27" kerékátmérő, az MTB-énél szélesebb kormány, a cantilever fékrendszer. Váltórendszere általában az MTB-ével egyezik meg. Az MTB-hez képest vékonyabb gumik, a gumiköpeny mintázata kevésbé barázdált: a puhább futás érdekében a gumi közepén folyamatos csík van. [*<city bike (ang.)*]

**szitirájder** fn Városi kerékpáros; **aszfaltbetyár.** [*<city rider (ang.)*]

**szitirájdör** fn Városi kerékpáros; **aszfaltbetyár.** [*<city rider (ang.)*]

**szlalom** *duál/páros* ~: Az **MTB** egy, a **dónhil**hez közel eső ága. Bolyákkal kanyarokkal, ugratókkal tarkított pályán való leszáguldozás. Két kerékpáros indul egyszerre a pályán és az győz, aki hamarabb ér le. [*<dual slalom (ang.)*] *paralel* ~: Akadályokkal teletűzdelt pályán történő lejtőzés. Hasonló a páros szlalomhoz, de tőle abban különbözik, hogy egyszerre csak egy versenyző jön le a pályán. [*<paralel slalom (ang.)*]

**szűnyogháló** fn A kerékpáros felsőruházat külső anyaga, mely lyukacsos szerkezetének köszönhetően jó szellőzést biztosít.

**taccs** ~*ra tette*: teljesen tönkretette, összetörte, megrongálta (a kerékpárt vagy alkatrészt); **hazavág.**

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

**tafláz** tn ige Esik, felbukik kerékpárral; **nyal**.

**tájbringa** fn Tájkerékpározás. A **krosszkantri** és a **ciklokrossz** között helyezkedik el. Hasonlít a tájfutásra, csak ezt kerékpárral művelik. Meghatározott ellenőrzőpontokat kell megtalálni, térkép segítségével.

**taknyol** tn ige Esik, felbukik kerékpárral, **nyal**.

**táncolás** fn Olyan tekerés, amikor a nyeregből kiállva, a testsúlyt hol az egyik, hol a másik pedálra helyezik, s a felsőtestet így táncoltatva próbálnak nagyobb hatjőerőt kifejteni.

**tanyabájk** Hagyományos kerékpár; olyan sebességfokozat nélküli merevgép, melyen nincs komolyabb fék, de bírja a falusi környezetet. — **parasztbicikli**, **parasztbringa**.

**tanyál** tn ige Esik, bukik; **nyal**.

**tányér** fn Első lánckerék.

**taposópedál** fn Nagy felületű, hagyományos pedál, amihez nem kell speciális cipő, (de ennek megfelelően csak egyszerűbb terepen használható jól.)

**tatatempó** fn Leglassabb sebességfokozatban való tekerés.

**teker** tn ige Kerékpározik, hajt kerékpárt, kerekezik. — **bicajozik**.

**tekerés** fn Kerékpározás, kerékpár hajtása. — **bringázás**.

**teló** fn Teleszkópos (első) villa, mely a talaj egyenetlenségeiből adódó rázkódás elnyelésére szolgál. (A tompítást a rugalmasan mozgó becsúszószárnak köszönhetjük.) *duplavállas ~*: Olyan teleszkópos első villa, melynek a fejső alsó és felső részén is van rögzítése. (Elsősorban a ds és dh gépeken használják.); *hátsó ~*: rugóstag vagy csillapítás, mely a talaj egyenetlenségeinek a kompenzálására szolgál a hátsó keréknél.

**telós** mn Teleszkópos, teleszkóppal, csillapítással rendelkező; *teljes ~*, *ful/össz~*: Elöl-hátul teleszkóppal, csillapítással rendelkező.

**telóút** fn A teleszkóp elmozdulásának hossza összenyomott és alapállapota között. (A telóút beállításától függ a csillapítás milyensége.)

**telózsír** fn Teleszkópos villához való kenőanyag. Ld. még **teló**.

**tép** ~ *ezerrel*: Gyorsan **teker**, gyorsan halad.

**térdgyilkos** mn Térdet nagyon igénybevevő, kemény tekerést kívánó, nagyon megerőltető.

**terepkerékpározás** fn Átmenet az **MTB-s** és az országúti versenyzés között. Az országútisok találták ki, hogy a holt időszakban is edzésben maradjanak. A verseny nagyrésze terepen, 30% pedig aszfalton zajlik. Nincsenek a pályán veszélyes szakaszok és hosszú emelkedők, de vannak terepakadályok, amik miatt sokszor kell fel és leszállni a kerékpárról. Szabályai az országútihoz hasonlítanak. A versenyeket általában télen vagy rossz időben rendezik. A kerékpár csak dupla lánckerék lehet elöl, maximum 35mm-es gumival, maximum 50cm széles kormányal. — **ciklokrossz**.

**tété** fn Teljesítménytúra. [röv.]

**tol** ~*ja a seggét*: A kanyarban a hátsó kerék a kanyar külső ívére sodródik.

**trekkingbájk** fn Az **MTB** és az országúti kerékpár ötvözetete. Aszfaltra, viszonylag sima földútra tervezett kerékpár. Felépítése lényegében azonos **szitibájk**éval.

**triál** fn A BMX mellett a trükkös biciklizés másik ága. Mesterséges akadályokat küzdenek le a versenyzők meghatározott idő alatt úgy, hogy közben lábukkal minnél kevesebbszer érintsék a talajt. Az akadályok kerékpáros ügyességi mutatványok, trükkök segítségével győzik le. ~ *bicikli/gép*: Ügyességi mutatványokra tervezett bicikli. Két típusa van: a 20"-os

## A hegyikerékpárosok nyelvhasználata — szótár

kerékátmérőjűt a BMX-ből fejlesztették ki, a 26"-ost az MTB-ből. Nagyon kis áttételekkel, elől csak **kistányérral** szerelt gép. A kerékpárok váza igen alacsony, általában alumínium ötvözetből készült. Erős (hidraulikus vagy **V-**) **fékekkel** és masszív kerekekkel rendelkezik.

**triálos** fn Olyan kerékpáros, aki triálozik, triál gépe van; — **bakkecske**, **kenguru**.

**tt** Ld. **tétét**.

**tuningol** ts ige Feljavít (gépet), **kicszerél** (rajta alkatrész(eke)t.)

**túr** tn ige Fölfelé teker emelkedőn; **mászás**.

**tüdőzés** fn Oxigénhiánnyal való küzdés.

**tyúkbél** fn Vékony, lapos, de ellenálló műanyag, vagy gumi gyűrű, mely az abroncsra kerül, és az a feladata, hogy a küllők rögzítését és a belsőt elválassza. Kisebb anyaghibák, forgácsok ellen védi a belsőt.

**UCI** Nemzetközi Kerékpáros Szövetség. [röv.: Union Cycliste Internationale]

**utidög** fn Úton heverő döglött állat.

**V-fék** fn Lineáris vezetésű konzolos fék, melynek alakja V betűre emlékeztet. A Shimano licensze, de más cégek ilyen típusú fékére is használják ezt a megnevezést.

**vaddisznó déhá/dónhil** ~: Olyan **dónhiles**, aki tudása vagy merészsége alapján kitűnik társai közül.

**vált keresztbe** ~: Úgy vált sebességet, hogy túl nagy szöget zár be a lánc a meghajtórendszer középvonalával. (Azaz elől közel van a középcsapágyhoz és hátul távol van a hátsó keréktől a lánc, illetve fordítva.) (Ilyenkor megnő a lánc surlódása, kifeszül a hátsó váltó vagy túl laza lesz a lánc.)

**vas** fn Kerékpár, **bájk**.

**vázroggyantó** ~ *súlyú*: Túlsúlyos, nehéz, a váz is összerogy alatta.

**védőcucc** fn A kerékpáros védőfelszerelések összefoglaló megnevezése; (térd-, könyök-, fejtvédő, stb.)

**villapróbáló** ~ *út*: **Merevgéppel** vagy gyenge minőségű teleszkópos villával rendelkező biciklivel nem érdemes rajta menni, mert az út szétrázza az embert vagy **kikoppán** a teleszkóp.

**virsligumis** fn Országúti kerékpáros; **gebegumis**.

**visong** ~ *a fékpofa*: A fékpofa éles csikorgó hangot ad; ld. még **nyávog**.

**visszafordító** fn (Versenyen:) 180 fokos kanyar, versenyen. (A kerékpáros abba az irányba jön ki a kanyarból, mint amerre bement.)

**vitribájkker** fn Kerékpáros, aki annyira félti a kerékpárját, hogy alig meri használni; **vitribiciklis**.

**vitribiciklis** fn Olyan kerékpáros, aki fél használni a kerékpárját, nehogy összekoszolódjon vagy tönkremenjen egy alkatrész. — **vitribájkker**.

**vízóra** fn A Shimano váltókarja, mely a sebességfokozatokat kis ablakban jelzi ki. (A Shimano SISrendszerénél jelent meg először ez a) vízórára emlékeztető mutató.

**xc** Ld. **ikszcé**.

**zakózás** fn Esés, fölbukás kerékpárral, **bukta**.

**zuhi** fn Eső, zápor.